A°. 1836. N°. 22.

JAVASCHE COURANT.

Woensdag den 16den Maart.

OFFICIEEL GEDEELTE.

PUBLIKATIE.

VAN WEGE EN IN NAAM DES KONINGS.

De Gouverneur Generaal ad interim van Nederlandsch Indië in Rade; allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! *doet te weten:*

In overweging genomen zijnde, dat onverminderd de algemeene bepalingen, vastgesteld bij artikelen 77, 110, 111, 113, 114 en 115 van het *reglement op het beleid der Regering*, uitgevaardigd bij de publikatie van den 19den Januarij 1830 (staatsblad no. 10), de onderlinge betrekkingen, tusschen het bestuur en de partikuliere grondeigenaren, in het westelijk gedeelte des eilands, — mitsgaders tusschen deze laatsten en de opgezetenen hunner landerijen, een aantal gewigtige punten omvatten, welke verdienen het voorwerp van vaste en duidelijke verordeningen te worden, ter wegneming van de onzekerheid die daaromtrent, van lieverlede is ontstaan, zoo wel door het in onbruik raken van een aantal voormalige wetten en reglementen, — als door de onvolledigheid derzelve, en de noodzakelijkheid, om daarin die veranderingen te maken, welke de tegenwoordige omstandigheden vorderen;

Zoo is goedgevonden en verstaan:

[illegible] volgende

« Reglement omtrent de Partikuliere Landerijen,
« gelegen ten westen der rivier Tjimanok.

Art. 1. De onvervreemdbare regten van het Gouvernement, welke door den verkoop of afstand van landerijen onaangeroerd zijn gebleven, zijn:

a. de bescherming van alle ingezetenen, zonder onderscheid, en het nemen van de daartoe gevorderde maatregelen.

b. de administratie der justitie en policie, zoo in het lijfstraffelijke als burgerlijke, en al wat strekken kan tot bewaring der rust en tot bevordering der algemeene veiligheid.

c. de beschikking over de ingezetenen, tot wering van alle rampen en onheilen, waarmede de staat bedreigd of bezocht wordt.

d. het opleggen van belastingen, reëel of personeel, direct of indirect, mits niet noodzakelijk verminderende de heffingen, wettiglijk aan den landeigenaar toegestaan.

e. het beheer van groote wegen, bruggen, sluisen, kanalen en alle werken, bestemd ten algemeenen nutte en voor de [illegible] communicatien te land of te water; en

f. alle hooge souvereine regten, zonder uitzondering, die niet in bijzondere gevallen *ex plenitudine potestates*, door het Gouvernement uitdrukkelijk aan de landeigenaren zijn of worden afgestaan of toegekend, om door hen bij delegatie, (en niet anders) te worden uitgeoefend.

Art. 2. Uit krachte van het direct eigendoms regt in den landeigenaar gevestigd, is hij bevoegd tot het heffen van een aandeel *in* den oogst of opbrengst van alle gronden, die door de inlandsche bevolking bebouwd of vrucht gevende gemaakt zijn of worden.

Aan hem behooren alle woeste gronden, mitsgaders de bosschen, [illegible]amboezen en andere natuurlijke voortbrengselen des [illegible] met dezen verstande nogtans, dat aan de opgezetenen, die aan den eigenaar de bepaalde opbrengst [illegible] voor den grond, dien zij in gebruik hebben, de [illegible] blijft, over de weiden voor hun vee, en over de [illegible] tot het vergaderen van *bamboe*, *rottang*, *allang-*[illegible] brandhout en verdere dagelijksche benoodigdheden, mits deze bestemd zijn voor eigen gebruik en niet ter verkoop.

Het doortrekken van karren en vee en het rusten en weiden van hetzelve op woeste gronden, mag niet worden belet, anders dan om gewigtige redenen, ter beoordeeling van het plaatselijk bestuur.

Art. 3. Alle gronden door de Inlandsche bevolking, met der daad, bebouwd, bewerkt of onderhouden, voor eigen rekening en risico, worden, behoudens de uitzonderingen in dit reglement voorkomende, verstaan haar in erfpacht en ter verbetering te zijn uitgegeven, onder voorwaarde, om aan den eigenaar optebrengen het hem toekomende aandeel in den oogst, en om de verdere op haar rustende verpligtingen natekomen.

Art. 4. De erfpachters kunnen dit hun regt verkoopen en vervreemden, en van hetzelve niet verstoken geraken, anders dan op de wijze bij dit reglement bepaald.

Art. 5. Bij wanbetaling van des eigenaars aandeel in den opbrengst, — bij verregaande verwaarloozing van den grond, — bij veronachtzaming der bepaalde verpligtingen, of eindelijk bij wangedrag en misdrijf, kan, op last van de plaatselijke autoriteit, het regt van erfpacht verkocht of, wanneer daartoe geene gegadigden zijn, verbeurd verklaard worden, ten profijte van den landeigenaar.

Art. 6. Wanneer de landeigenaar ongekultiveerde en nog niet in erfpacht uitgegeven gronden, voor zijne rekening en risico, en door eigen middelen laat bewerken, door dagloonera, worden deze niet beschouwd erfpachters te zijn van den grond dien zij bearbeiden.

[illegible] heffingen van de opgezetenen hunner landen vorderen, dan ter zake van het gebruik van den grond of deszelfs voortbrengselen.

Art. 8. Als zoodanig zijn geoorloofd de volgende heffingen:

a. de *tjoeké*, die geheven wordt, bij het snijden van de *padi* of *katjang*, en *afhangt* van de hoegrootheid van het gewas of wel.

b. het *kontingent*, hetwelk voor het snijden, doch bij het rijpen van de *padi*, *katjang* of ander gewas, jaarlijks met den planter, in bijwezen van het bevoegd Inlandsch hoofd, dan wel de oudsten des volks, geregeld wordt, en bestaat in de afgave van eene zekere hoeveelheid producten, voor eene bepaalde uitgestrektheid gronds.

c. de *tuinhuur*, waaronder wordt verstaan, de huur der gronden met vruchtboomen en andere gewassen, (doch niet met *rijst* of *katjang*), beplant.

d. de *grondhuur*, die geheven wordt van de kleine stukjes grond, waarop [illegible], de huizen der opgezetenen gebouwd zijn, aan welke heffing echter niet onderhevig zijn, dezulken die reeds *tjoeké* of *kontingent*, dan wel *tuinhuur*, aan den landeigenaar opbrengen.

Art. 9. De wijze van heffing, bekend onder den naam van *padjak*, zijnde eene vaste of voor meer dan een jaar, bepaalde afgave van de rijstvelden, berekend na de uitgestrektheid derzelve, en zonder te letten op den min of meer voordeeligen staat van het gewas op het oogenblik der heffing, wordt uitdrukkelijk verboden.

Art. 10. De hoegrootheid der heffingen, ten behoeve des landeigenaars, op de voortbrengselen van den grond, regelt zich, na de gebruiken en erkende gewoonten, van elk landgoed. In het algemeen echter, zullen deze heffingen, nimmer meer bedragen, dan het *een vijfde* gedeelte van het werkelijk gewas.

Art. 11. De heffingen hebben plaats, *in natura*, bij het snijden van het gewas, zoo wel voor de aandeelen van den eigenaar in de opbrengsten der *sawa* of natte rijstvelden, als voor die der *gagas*, *tipars*, *tjegers* en andere drooge velden, onverminderd de bevoegdheid van den landeigenaar, om, bij vrijwillige overeenkomst met de opgezetenen, de heffing *in geld* te bedingen, in welk geval echter [illegible] overeenkomst, ten kantore van het plaatselijke bestuur, [illegible] moeten worden geregistreerd en goedgekeurd, op poene van nulliteit.

De heffing op de rijstvelden geschiedt in *padie* en mag niet in *rijst* gevorderd worden, dan bij vrijwillige overeenkomst, tusschen den eigenaar en de opgezetenen, te registreren en goedtekeuren door het plaatselijk bestuur.

Art. 12. Van de heffingen bij *kontingent* zal aanteekening worden gehouden, in een, zoo wel door den landeigenaar, als door het inlandsch hoofd, te houden register, waarop de naam van den planter, de uitgestrektheid zoo veel mogelijk, en de ligging der velden, de begrootte opbrengst derzelve in het bedongen *kontingent*, moeten zijn uitgedrukt, terwijl voorts, door den landeigenaar, aan het kampongs hoofd, een schriftelijk bewijs zal worden uitgereikt, houdende dezelfde opgaven.

Art. 13. Daar de heffing ten voordeele van den landeigenaar niet hooger mag stijgen, dan het ⅕ gedeelte van den werkelijken oogst, zal bij mislukking van het gewas, buiten de schuld des planters, de bij art. 8 § *b*, bedoelde overeenkomst, om de heffing te doen, bij wijze van *kontingent*, van zelve komen te vervallen, en vervangen worden door de afgave van *tjoeké*, op den voet, aangewezen bij hetzelfde artikel § *a*.

Art. 14. Ten einde van het misgewas op eene wettige wijze te doen blijken, zal de planter, ten minste acht dagen vóór dat het gewas wordt ingeoogst. daarvan aangifte moeten doen aan zijn kampongs hoofd, die daarvan kennis geeft aan den landeigenaar of den persoon, door hem, met de inning der heffing belast, op dat de inoogsting kan plaats hebben, ten overstaan van hem of zijne gedelegeerden.

Wanneer verschil ontstaat over de oorzaken van het misgewas, zal de tusschenkomst der plaatselijke autoriteit ingeroepen worden, welke, na te hebben onderzocht of de mislukking van het gewas, *al* of *niet*, *geheel* of *gedeeltelijk*, aan luiheid, achteloosheid, schuld of toedoen van den kant des planters, dan wel aan oorzaken buiten hem, moet geweten worden, zonder hooger beroep, zal beslissen.

De planter kan geene aanspraak maken op eene verminderde heffing, noch op de bij dit artikel, ten zijnen behoeve, daargestelde bepalingen, wanneer hij zich niet op voorschrevene wijze en in tijds, bij zijn kampongs hoofd, heeft aangemeld.

Art. 15. De landeigenaar mag geen grondlast heffen, ter zake van den oogst van een vroeger jaar, sub poene van als knevelaar te worden gestraft.

Wanneer de aard van sommige kultures, overjarige verrekeningen, volstrektelijk vordert, zal daaromtrent eene schriftelijke [illegible] welke bij den resident zal moeten worden geregistreerd, en goedgekeurd, sub poene van nulliteit.

Art. 16. De *tuin- en-grondhuur*, vermeld in art. 8 §§ *c* en *d* zal, door den landeigenaar jaarlijks, met de opgezetenen, worden geregeld, na de gebruiken en gewoonten van elk landgoed in het bijzonder ook met betrekking tot de wijze waarop des landeigenaars aandeel in de vruchten, (wanneer hij hetzelve in natura ontvangt) moet worden afgeleverd; zullende dit alles moeten bepaald worden bij vrijwillige overeenkomst, in tegenwoordigheid van het kampongs hoofd en een ander inlandsch hoofd, vergezeld van twee getuigen, te kiezen uit de ingezetenen van het landgoed, terwijl de plaatselijke autoriteit, na het noodig onderzoek bewerkstelligd te hebben, alle geschillen welke bij die gelegenheid ontstaan, na billijkheid en aloude gebruiken, zonder vorm van proces, en zonder hooger beroep, zal beslissen.

Deze overeenkomsten zullen op de aanvragen der belanghebbenden, door de plaatselijke autoriteit, moeten worden geregistreerd, en wanneer dit zal hebben plaats gehad, zal het daarvoor gehouden worden, dat dezelve, na ommekomst van het huur-jaar niet uitdrukkelijk vernieuwd wordende, stilzwijgend zijn verlengd tot weder opzeggens toe.

Art. 17. Wanneer de landeigenaar en opgezetene eene vrijwillige overeenkomst gesloten hebben, ten gevolge waarvan, de laatste, in stede van eene opbrengst in natura, eene bepaalde geldsom verschuldigd is, of wel, dat de landeigenaar uit eenigen anderen wettigen hoofde van de opgezetenen geld te vorderen heeft, zal de betaling, wanneer die niet in eene bepaalde muntspetie gestipuleerd is, kunnen geschieden in de zoodanige als de opgezetene zal verkiezen.

Art. 18. Ten einde den landeigenaar te beter in het genot zijner wettige inkomsten te beschermen, zal de resident, na behoorlijk onderzoek, zonder form van proces, en ter concurrentie van *f* 50, regt spreken in alle gevallen van nalatigheid of verzuim der planters, in het voldoen hunner verschuldigde opbrengsten.—Na aan den nalatigen debiteur eenen bepaalden tijd van niet minder dan veertien dagen, tot aanzuivering zijner schuld te hebben gelaten, zullen bij voortdurende wanbetaling, des debiteurs goederen en eigendommen (dagelijksche kleederen lijfsbenoodigdheden en gereedschappen van landbouw uitgezonderd) door het plaatselijk bestuur achterhaald en op de meest voordeelige wijze verkocht worden. Wanneer de verkochte goederen ontoereikend zijn en er verzwarende omstandigheden bestaan, zal aan den debiteur, voor rekening des landeigenaars, eene gevangenis-straf, voor niet langer dan eene maand, kunnen worden opgelegd.

Wanneer de achterstallige schuldvordering, eene waarde van *f* 50: te bovengaat, zullen partijen zich vervoegen tot hunnen dagelijkschen regter; wordende het nogtans aan de keuze der landeigenaren overgelaten, om dezen weg dadelijk, en mitsdien met voorbij gang van het plaatselijk bestuur, inteslaan.

Art. 19. De opgezetenen zullen geene boomen, hoegenaamd, omhakken, uitgraven, of vernietigen, zonder des landeigenaars toestemming, ook dan wanneer het hout, ingevolge art. 2, voor eigen huishoudelijk gebruik is bestemd. Wanneer ingevolge art. 3. de grond door de opgezetenen in erfpacht bezeten of in huur genomen, door hen met vruchtboomen wordt beplant, zijn die boomen in de erfpacht begrepen, doch zullen zij dezelve niet omhakken anders dan met toestemming van den landeigenaar, ter beslissing, des noods van het plaatselijk bestuur.

Art. 20. De opgezetenen mogen de huizen, opstallen, pondokken of andere gebouwen, door hen op den grond des landeigenaars gebouwd niet zonder zijne voorkennis en toestemming afbreken, of op een ander landgoed verplaatsen, ten ware zij die, zonder daartoe bouwstoffen van den landeigenaar te bezigen, hebben opgebouwd, of daarvan op eene andere wijze den vollen eigendom hebben verkregen. Des niet te min mogen die huizen, opstallen, pondokken of andere gebouwen aan opgezetenen van hetzelfde landgoed, dan wel aan andere personen, die zich met voorkennis van den eigenaar, op hetzelve komen vestegen, worden verkocht.

Art. 21. De landeigenaar mag over geen *sawa*, *tuin* of anderen gecultiveerden grond, door eenen opgezetene, of zijne voorouders aangelegd, of in erfpacht verkregen, anders dan bij minnelijke overeenkomst beschikken.

Art. 22. De eigenaar mag eigener antoriteit geen opgezetene van zijn landgoed, verwijderen of doen verhuizen, maar kan dezulke, die noch vaste woonplaats, noch wettig en bekend middel van bestaan hebben, en verdacht worden, van rondzwerving, lediggang of slecht gedrag, bekend maken aan het plaatselijk bestuur, hetwelk als dan, zal onderzoeken, in hoe ver er termen bestaan, tot landruiming of wel tot teregtstelling of verwijdering van den beklaagde, ingevolge de publikatien van den 23sten Augustus 1825 (staatsblad no. 34), en 23sten Julij 1833 (staats-[illegible]

Art. 23. Nieuwe opgezetenen mogen zich tegen den wil des eigenaars, niet op een landgoed met der woon nederzetten.

Art. 24. Van het bepaalde bij het voorgaand artikel zijn echter uitgesloten, de personen die door of, van wege het Gouvernement met eenig ambt of gezag, bekleed zijn; de uitoefening waarvan, het verblijf op eenig landgoed noodzakelijk maakt.

Art. 25. Wanneer voor het plaatsen der woningen van landsdienaren en ambtenaren of voor eenig ander oogmerk van algemeen belang, zoo als, het aanleggen van wegen, kanalen, sluizen, bruggen, gestichten en wat al meer, een afstand van grond wordt gevorderd, zal deze, bij wege van onteigening ten algemeenen nutte, en tegen billijke schadeloosstelling plaats hebben, ten ware bepalingen ter contrarie voorkwamen, in de oorspronkelijke voorwaarden, waarop sommige landerijen, zijn vervreemd geworden.

Art. 26. De eigenaar heeft het regt om van de mannelijke opgezetenen van zijn landgoed, en tegen behoorlijke voeding, *één dag*, arbeid in de week te vorderen, tot het aanleggen of herstellen van binnen wegen, het graven van waterleidingen, het snijden van gras, het ploegen of omspitten van gronden, het doen van wachten, bij woon- en - pakhuizen en dergelijke.—Wanneer deze arbeid gevergd wordt op eenen grooteren afstand dan vijf palen, tusschen de plaats der werkzaamheden en de woningen der oggezetenen, zal aan elken arbeider twee duits, voor iederen paal afstands, meerder worden betaald, na het einde van den dag.

Van deze heeren-diensten zijn verschoond:

a. alle personen welke den ouderdom van 14 jaren nog niet, of dien van 50 jaren reeds bereikt hebben.

b. alle zieken en verminkten.

c. allen die navolgens de Inlandsche gewoonten vrij zijn van persoonlijken arbeid en voorts allen die, ter beoordeeling, des noods, van de plaatselijke autoriteit, kunnen aantoonen, wettige redenen van verhindering te hebben.

Het komen en gaan der opgezetenen van en naar hunne woonplaats zal onder den arbeid gerekend worden, zoo dat ieder steeds zes volle dagen in de week, voor zich zelve zal behouden.

Art. 27. Zoo lang op de Buitenzorgsche landerijen, blijft kleven de bij derzelver overgang in partikulieren eigendom bedongen verpligte teelt en levering van koffij, ten behoeve van het Gouvernement, zullen de opgeze-

tenen dier landerijen tot geene heeren-diensten, ten behoeve der eigenaren, verpligt zijn, dan alleen voor zoo veel betreft het onderhouden van wegen en bruggen, en het doen van wachten bij de woon- en pakhuizen.

Dit zelfde vindt plaats ten opzigte van alle landen, bij welker vervreemding door het domein, de afschaffing der heeren-diensten speciaal is bedongen.

Art. 28. Elk opgezeten is verpligt, het aandeel des landeigenaars in de opbrengsten van den door hem bebouwden grond, zonder betaling, naar zijne pakhuizen te vervoeren en aldaar afteleveren, mits die pakhuizen op het landgoed zelf, gelegen zijn; — het vervoeren van producten stedewaarts of buiten de grenzen van het landgoed, mag in geen geval plaats hebben, dan, ten gevolge van vrijwillige overeenkomsten en tegen billijke belooning, ter beslissing, des noods, van de plaatselijke autoriteit.

Art. 29. De opgezetenen zullen tot geene andere diensten, zoo als het begeleiden van vee, het vervoeren van huisselijke benoodigdheden, het overbrengen van brieven en wat al meer, door den landeigenaar worden gebezigd, zonder billijke belooning; wordende die belooning bij deze vastgesteld op twee cents voor iederen paal afstands.

Art. 30. Het is den eigenaar geoorloofd om met de opgezetenen zijns landgoeds, eene vrijwillige overeenkomst te treffen, om de heeren-diensten, welke zij verschuldigd zijn, voor eene betaling in geld of eene afgave van producten aftekoopen—Deze overeenkomsten mogen niet anders dan schriftelijk en behoudens de goedkeuring en registratie van den resident, worden aangegaan.

Art. 31. Wanneer de diensten der opgezetenen, na aanleiding van art. 114, van het Regerings reglement, worden vereischt, ten algemeenen nutte, dan wel, om, tegen de op hooggezag geregelde betalingen, 's Gouvernements transporten en de personen en goederen van reizigers, het zij door het leveren van manschappen, het zij door de verstrekking van buffels of bespannen karren, te vervoeren, of te begeleiden, zal de oproeping door het plaatselijk bestuur onmiddelijk aan de Inlandsche hoofden worden gerigt, buiten bemoeijenis van den landeigenaar, die hieraan geene verhindering, of moeijelijkheid zal mogen toebrengen.

Buffels of karren aan den landeigenaar toebehoorende, zullen almede, ten voorschreven einde, en op de wijze hierboven aangeduid, op requisitie der plaatselijke autoriteit, moeten worden geleverd.

Art. 32. Geene dammen, doorgravingen, waterleidingen, wegen, bruggen, of andere werken, waarbij het Gouvernement, of derden belang hebben, mogen zonder vergunning van de plaatselijke autoriteit, worden aangelegd, verplaatst, verlegd of verstopt, *sub poene*, van dadelijk herstel of wegruiming door tusschenkomst van 'slands ambtenaren, op kosten van den landeigenaar, die zich aan de overtreding heeft schuldig gemaakt en onverminderd eene geldboete, van hoogstens *f* 500: na gelang der omstandigheden, ter bepaling van den regter.

Art. 33. Het maken, rapareren en berijden der groote wegen; het aanleggen en onderhouden van publieke bruggen, sluizen, kanalen, en waterleidingen; het aftappen van water voor den landbouw en andere einden, het zuiveren der rivieren en waterloopen en het herstellen van derzelver oevers en al wat verder met deze aangelegenheden in verband staat, wordt, van tijd tot tijd, op hooggezag geregeld; wordende daar omtrent, bij voorraad bevestigd, de bepalingen, voorkomende in de publicatie van 10 Februarij 1824 (staatsblad no. 8); en de Resolutien van 21 December 1828 no. 37, 16 April 1831 no. 23, (staatsblad no. 27); 2 December 1835 no. 19 (staatsblad no. 56); en 28 Januarij 1836 no. 24 (staatsblad no. 6).

Art. 34. Landeigenaars die eigener gezag *bazaars* of markten aanleggen of die, op de hen toegestane *bazaars* of markten, in overtreding van art. 77 van het Regeringsreglement, onwettige heffingen doen, gedogen of daaruit eenig voordeel trekken, zijn onderworpen aan al zulke straffen als worden bepaald bij de op deze materie, door de Regering vast te stellen verordeningen; — wordende ten deze bij voorraad bevestigd, *het reglement en tarief voor de onderscheidene bazaars*, gearresteerd bij besluit van den 17den November 1829 (staatsblad no. 111); en de daarop, sedert, geëmaneerde alteratien en ampliatien en die nog zullen worden gemaakt.

Art. 35. Het regt van jagt en visscherij behoort aan den landeigenaar; niemand mag, zijns ondanks, van hetzelve op zijnen grond gebruik maken, onder dien verstande evenwel, dat het visschen in de rivieren, mitsgaders het vangen van vogels met strikken of netten, en het vernielen van schadelijk en verscheurend gedierte, niet aan de opgezetenen kan worden belet, op de gronden door hen ontgonnen of van den landeigenaar gehuurd.

Art. 36. De opgezetenen zullen, volgens de thans bestaande gewoonte, bij de aftapping van *seto's*, *rawa's* en andere water plassen, in dezelve kunnen visschen, mits een vijfde gedeelte der vangst aan den landeigenaar afgevende.

Art. 37. Landeigenaren die andere, meerdere of hoogere opbrengst en diensten van hunne opgezetenen vorderen, dan bij dit reglement uitdrukkelijk zijn toegestaan, of die verzuimen, om op den voet bij hetzelve bepaald, ten opzigte van hunne opgezetenen te handelen, zullen na exigentie van zaken door het plaatselijk bestuur, op den voet bij art. 60 aangewezen, bestraft, dan wel voor den regter, ter zake van knevelarij en misbruik van gezag, vervolgd worden.

Art. 38. Wanneer de Regering het persoonlijk verblijf van eenen eigenaar op deszelfs landgoed, schadelijk acht voor de openbare rust, zal hem hetzelve kunnen worden ontzegd.

Art. 39. Landeigenaren die buiten Nederlandsch Indië afwezend zijn, zullen bij eene in regten geldige akte, zich ter zake van hun landeigendom, justiciabel stellen te *Batavia*, en aldaar *domicilium citandi et executandi* moeten kiezen.

Art. 40. Het ontginnen en bebouwen van gronden, het kultiveren of leveren van bijzondere voortbrengselen, welke de inlander niet gewoon is, uit eigen vrije verkiezing te verbouwen; het oprigten van fabrieken; met een woord, alle ondernemingen welke de landeigenaar voor eigen profijt, risico en rekening aanvangt, moet hij tot stand brengen, zonder de hulp der lands opgezetenen, ten ware hij zich daarvan door het aangaan van vrijwillige overeenkomsten, verzekert.

Deze overeenkomsten zullen, op straffe van nietigheid, bij het plaatselijk bestuur moeten worden goedgekeurd en geregistreerd, binnen een maand, na dat dezelve zullen zijn aangegaan, en, hoezeer op de plaatselijke autoriteiten de verpligting rust om alles aantewenden wat tot bevordering van nuttige kultures, bedrijven en ondernemingen kan strekken, zullen zij tevens nadrukkelijk waken, dat omtrent de inlandsche bevolking en het tot stand brengen van dezelve, niet willekeurig worde gehandeld.

Art. 41. Huurlingen, die voor een tijdvak van meer dan drie maanden worden in dienst genomen ten behoeve van ontginningen, kultures, fabrieken en andere belangrijke ondernemingen of werken, en niet behooren tot de opgezetenen van het landgoed, zullen door den eigenaar bij de plaatselijke autoriteit, worden aangegeven.

Art. 42. Van deze aangiften zal worden aangelegd een register, hetwelk zal inhouden:

a. De namen der ondernemers.
b. » » » gehuurde arbeidslieden.
c. » plaats waar dezelve zijn gehuurd en te huis behooren.
d. Het werk waartoe zij zijn gehuurd, en
e. De voorwaarden waarop.

Art. 43. Zoodanige huur zal voor niet langer dan 5 jaren mogen worden aangegaan.

Na verloop van dien tijd, zal dezelve kunnen worden vernieuwd, ten overstaan van de plaatselijke autoriteit, die zal moeten zorgen, dat daarbij vrijwillig, en zonder dwang worde te werk gegaan.

Art. 44. De ondernemers die arbeidslieden langer aanhouden, dan de overeenkomst gedoogt, zullen aan elk hunner, voor *iedere* maand dat zij aldus zijn aangehouden, betalen *f* 10 boven het loon, bij de oorspronkelijke overeenkomst bedongen.

Art. 45. De plaatselijke autoriteiten zullen naauwkeurig toezien aan den eenen kant, dat de landeigenaren aan de voorwaarden der, in het voorgaand artikel, bedoelde overeenkomst en aan derzelver verpligtingen jegens de werklieden, voldoen, en aan den anderen kant, dat de arbeiders of huurlingen wederkeerig al dat geene verrigten waartoe zij zich verbonden hebben; zorgende dat, wanneer zij zich in overtreding daarvan, verwijderen of door verregaande luiheid of onwilligheid, hunne verpligtingen ontduiken, zij na behoorlijk onderzoek, worden gestraft na gelang van den aard der zaak en in overeenstemming met de bestaande wetten en reglementen.

Art. 46. De landeigenaren zijn gehouden om jaarlijks, op den 15den December, in den bepaalden of nader te bepalen vorm, aan de plaatselijke autoriteit, waaronder zij sorteren, te zenden, eenen naauwkeurigen staat der bevolking op hunne landerijen gezeten, mitsgaders al zulke statistieke opgaven, als van tijd tot tijd, van hen mogten worden gevraagd.

Art. 47. Het bezit van schiet-geweer is alleen aan die Inlandsche opgezetenen geoorloofd, welke daartoe bekomen hebben eene schriftelijke vergunning van het plaatselijk bestuur, die jaarlijks vernieuwd en gratis afgegeven zal worden, zijnde van dit verbod uitgezonderd degenen, die, bij behoorlijke akte van aanstelling, met de uitoefening van eenig openbaar gezag zijn belast, alles op de straffen bepaald bij art. 14, van het reglement op den invoer, den verkoop en het bezit van vuur wapenen en buskruid (staatsblad no. 58 van 1828).

Art. 48. Hannenvechterijen en andere hazard spelen, geen pacht middel uitmakende, zijn verboden.

Het spelen van *ronggeng*, *wajang koeliet*, *topping* en dergelijken, ter gelegenheid van feesten, huwelijken en Godsdienstige plegtigheden, zal op de particuliere landerijen, alleen na bekomen verlof van de plaatselijke auto-

riteit, mogen plaats vinden, onverminderd de regten der pachters van 's lands middelen, wanneer deze daarin betrokken zijn.

Art. 49. Het leggen van fidei kommissaire verbanden op particuliere landen en gronden, ten behoeve van onchristenen, blijft in het algemeen belang verboden.

Art. 50. Aan de landeigenaren is verboden, het houden of gebruiken van een zoogenaamd *blok*, sub poene dat hetzelve zal worden vernietigd en de overtreders aan zoodanige verdere poenaliteiten zullen zijn onderworpen, als de aard der zaak mogt vorderen; onder dien verstande evenwel, dat aan de inlandsche hoofden, belast met de policie op de particuliere landerijen, in het belang van dezelven, door het plaatselijk bestuur de vergunning tot het houden van een blok zal kunnen worden gegeven, uitsluitend echter ter verzekering van verdachte of aan misdaad schuldige personen, en onder uitdrukkelijke bepaling, dat deze in elk geval, wanneer dit mogelijk is, binnen de 24 uren na derzelver opvatting aan den naast bij zijnden bevoegden ambtenaar moeten worden overgeleverd.

Art. [illegible] sche politie op de partikuliere landerijen is, onder het onmiddelijk gezag der Europesche en Inlandsche ambtenaren, opgedragen aan de door den landeigenaar gekozene juragans, tjamats, hoofdmandoors, wijkmeesters of andere inlandsche hoofden, onder welken titel zij mogten bestaan, alle welke personen gehouden zijn de bevelen hen daaromtrent, door of van wege het plaatselijk bestuur te geven, stiptelijk optevolgen en om hunne rapporten onmiddelijk aan dat bestuur intedienen.

Art. 52. De landeigenaar is verpligt om in elke verzameling van woningen, welke ter beoordeeling des noods van de plaatselijke autoriteit, als eene dessa, kampong of dorp, moet worden beschouwd, een inlandsch hoofd te stellen, ter zijner keuze en om aan elk zoodanig dorpshoofd, tot onderhoud, vrij van opbrengsten, in gebruik te geven, eene zoodanige uitgestrektheid *sawas*, *tipars*, *tjegers*, *gagas* of andere rijst-velden als door een man en een span buffels kan bewerkt worden, dan wel een stuk tuingrond, van zoodanige uitgestrektheid, als gewoonlijk door een man wordt bearbeid. Deze dorps-hoofden zullen de functien waarnemen, bij het *reglement op de administratie der politie en de regtsvordering onder den Inlander*, aan de *dessa's* hoofden opgedragen.

Art. 53. Op landerijen waarvan de bevolking *vijf duisend* zielen of daarboven bedraagt, zal de landeigenaar [illegible] dienst te stellen, onder zoodanigen titel als het plaatselijk gebruik mede brengt, zoo als: hoofd-mandoor, hoofd-juragan, tjamat, enz., en aan wien ter belooning zal worden toegelegd, behalve de uitgestrektheid gronds voor de dorpshoofden bepaald, eene maandelijksche bezoldiging van *f* 5 tot *f* 30 kopergeld, na gelang van de uitgestrektheid der landerijen, ter bepaling des noods, van het plaatselijk bestuur.

Deze hoofden, aan welke die der dorpen, ondergeschikt zullen zijn, zullen de functien waarnemen bij het *reglement op de administratie der politie en de regtsvordering onder den Inlander* aan de divisie-hoofden opgedragen, behoudens dat, voor zoo veel de residentie *Batavia* betreft, hun gezag alleen dat van beambten van policie zal zijn en zij zich zorgvuldig zullen onthouden van de regtspraak bij het evengemeld reglement aan de divisie-hoofden, toebetrouwd.

Art. 54. Wanneer de landeigenaar nalatig is om de bepaalde inlandsche hoofden op zijne landerijen aantestellen, zal daarin door de plaatselijke autoriteit, ten zijnen koste, worden voorzien.

Wanneer een inlandsch hoofd ongeschikt of onwillig wordt bevonden om voor de politie te zorgen, zal de landeigenaar denzelven door eenen anderen moeten doen vervangen, op schriftelijke uitnoodiging van het plaatselijk bestuur.

Art. 55. De kleine stukjes grond, bekend onder den naam van vrijmans landen, (*tana mardika*) welke van ge[illegible] op ieder derzelve, een afzonderlijk hoofd aantestellen, zullen door de plaatselijke autoriteit in zoodanig getal als zal worden doelmatig geacht, worden vereenigd, onder het opzigt van een algemeen hoofd, onder de benaming van *wijkmeester*, die, in onmiddelijke ondergeschiktheid aan het plaatselijke bestuur, de functien zal waarnemen bij het *reglement op de administratie der policie en de regtsvordering onder den Inlander* aan de dessa's hoofden opgedragen. Deze inlandsche wijkmeesters zullen, ter belooning van hunne diensten de navolgende heffingen mogen doen, als:

a. Voor het verleenen van een permissie-briefje aan inlanders om een huwelijk te mogen vieren, 50 cents.

b. Voor het uitreiken van een certificaat van goedgedrag aan inlanders, die zich bij de autoriteit aanmelden willen, tot erlanging van eenen reispaspoort, 5 cents.

c. Voor het uitreiken van een bewijs, houdende dat er geene beletselen bestaan om aan den houder verlof te geven tot het spelen van *ronggeng* of andere inlandsche spelen. 25 cents ieder.

Art. 56. Onverminderd hunne bevoegdheid tot het ontvangen der van ouds gebruikelijke geschenken bij feestelijke of andere gelegenheden, zal geen der inlandsche hoofden bij de drie voorgaande artikelen bedoeld, noch in geld, noch in producten, iets van de opgezetenen mogen vorderen of genieten, sub poene telkens van eene geldboete of gevangenisstraf, overeenkomstig het bepaalde hieronder bij art. 60, of wel van de straffen op knevelarij bepaald.

Art. 57. De inlandsche hoofden, op de partikuliere landerijen, aan welke in voege voorschreven, het toezigt over de policie is opgedragen, zullen, hoezeer gekozen en voorgedragen wordende door den landeigenaar, door de plaatselijke autoriteit worden voorzien van eene akte van aanstelling als zoodanig, welke akte, ingeval van ontslag, weder door die autoriteit zal worden ingetrokken.

Art. 58. De opgezetenen der landerijen zijn verpligt, om op de vordering en aanwijzing der beambten van policie, [illegible] te doen, als voor [illegible] geoordeeld worden.

Art. 59. Het plaatselijk bestuur zal kennis nemen van alle geschillen tusschen de landeigenaren en hunne opgezetenen omtrent opbrengsten, diensten en wederkeerige regten of verpligtingen.—Bijaldien partijen niet in der minne kunnen worden bevredigd, zal het plaatselijk bestuur, in de zaak beslissen of wel partijen naar de bevoegde regtbanken overwijzen, overeenkomstig de bestaande bepalingen, onverminderd altoos de bevoegdheid van de Regering om in geval van oneenigheden waardoor de rust mogt worden bedreigd, zoodanige maatregelen te nemen als het algemeen belang zal vorderen.

Art. 60. De plaatselijke autoriteiten zijn bevoegd om kennis te nemen van en zonder hooger beroep te beslissen in alle gevallen van overtreding, of inbreuk op de bepalingen bij het tegenwoordig reglement vastgesteld, en om, wanneer geene speciale poenaliteiten of straffen zijn voorgeschreven, de navolgende opteleggen, als:

Voor zoo veel *Europeanen*, derzelver afstammelingen en daarmede gelijkstaande personen betreft, eene geldboete, van hoogstens *f* 50 of eene gevangenis van hoogstens acht dagen.

Voor zoo veel aangaat *Inlanders* of daarmede gelijkstaande personen.

a. eene geldboete van ten hoogste *f* 25.

b. eene gevangenis van niet langer dan veertien dagen.

c. rottingslagen, het getal van 25, niet te boven gaande.

[illegible] den tijd van hoogstens drie maanden buiten den ketting, voor de kost, zonder loon.

Art. 61. Het tegenwoordig reglement maakt geene verandering in de speciale voorwaarden en servituten, onder welke sommige landerijen zijn overgegaan in particulieren eigendom, voor zoo veel deselve niet strijdig zijn met de algemeene bepalingen, voorkomende in het reglement op het beleid der Regering en speciaal in art. 83, 110 en 111 van hetzelve.

En opdat niemand hiervan onwetenheid voorwende, zal deze alom zoo wel in de *Nederduitsche* als in de *Inlandsche* talen worden gepubliceerd en geaffigeerd, ter plaatse waar zulks gebruikelijk is.

Lasten en bevelen voorts, dat alle hoogere en lagere kollegien en ambtenaren, justicieren en officieren, ieder voor zoo veel hem aangaat, aan de stipte nakoming dezer de hand zullen houden, zonder eenige oogluiking of aanzien des persoons.

Gegeven te *Buitenzorg*, den 28sten Februarij 1836.

J. C. BAUD.

[illegible]

De Algemeene Secretaris,

H. J. HOOGEVEEN.

EXTRACT *uit het Register der Resolutien van den Gouverneur Generaal ad interim van Nederlandsch Indie in Rade.*

BUITENZORG, *den 28sten Februarij 1836.* (No. [illegible])

In overweging genomen zijnde, dat de bepalingen voorkomende bij art. 48 van de instructie voor de weeskamers (staatsblad van 1818 no. 72), omtrent de uitkeering der renten op de, bij die kamers, berustende kapitalen, mitsgaders die, welke zijn vervat in de resolutie van 16 Augustus 1819 no. 2 (staatsblad no. 61), opzigtelijk de salarissen, welke de weeskamers kunnen declareren voor de beredding van boedels en nalatenschappen, eene herziening behooren te ondergaan, in verhouding tot den tegenwoordigen algemeenen stand der rente, die destijds, was, *negen* en thans ter naauwernood *zeven en een half* ten honderd bedraagt;

Is goedgevonden en verstaan:

Met alteratie van de hierboven aangehaalde verordeningen, te bepalen, gelijk wordt bepaald bij deze:

(*Zie verder het Bijvoegsel.*)

Bijvoegsel der Javasche Courant.

Woensdag den 16den Maart 1836.

Eerstelijk: Van en met 1° Julij nu aanstaande, zullen de weeskamers op [illegible] geene hoogere renten uitkeeren, dan werkelijk na [illegible] administratie kosten worden gewonnen, hetwelk [illegible], bij overslag van al de kapitalen bij de drie [illegible] uitstaande, door de Regering zal worden bepaald, [illegible] steeds voor het dan loopende jaar, de uitkomsten van het laatst verstreken jaar, tot maatstaf zullen genomen worden.

Ten tweede: De Directeur Generaal der Financien zal telken jare vóór ultimo Maart, na daarop de belanghebbende weeskamers te hebben gehoord, met in achtneming van het bovenstaande, eene voordragt, tot vaststelling der over het dan loopende jaar [illegible] Regering indienen.

[illegible] len, op de wijze [illegible] bij de genoemde weeskamers geadministreerde kapitalen, worden berekend na de werkelijke winsten door dezelve in het jaar 1835 behaald; wordende de Directeur Generaal der Financien aangeschreven, om daaromtrent ten spoedigste de noodige voordragt te doen.

Ten vierde: De weeskamers zullen zich van nu af aan, met referte tot art. 55, van derzelver instructie, in het berekenen van salarissen regelen na het volgende tarief.

1°. Van gereedgeld in eenen boedel gevonden wordende, *twee procent.*

2°. Van de hoofdsom der effecten, die volgens uiterste wille, niet mogen ingevorderd worden, maar onverkocht of uitstaande moeten blijven, ter winning van renten, *een en een half procent.*

3°. Voor het realiseren derzelve effecten, bij de eventuele aflossing, op nieuw *twee procent.*

4°. Van roerende en onroerende goederen, welke onverkocht onder de beheering van de weeskamers blijven, gerekend na de getaxeerde waarde, *een en een half procent.*

5°. Bij eventuelen verkoop der goederen, gerekend na het rendement, op nieuw *twee procent.*

6°. Van het rendement van roerende en onroerende goederen, voor zoo ver dezelve niet vallen in de termen, bij §§ 4 en 5 omschreven, *drie en een half procent.*

7°. Van inkomende kapitalen, en intressen voor zoo ver dezelve niet zijn begrepen onder de uitzondering bij [illegible]

[illegible]

Afschrift, enz.

Accordeert met voorschreven register.

De Adjunct Secretaris der Regering,

P. JEEKEL.

EXTRACT *uit het register der resolutien van den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië in Rade.*

BUITENZORG, *den 12den Maart 1836.* (No. 2.)

Gelezen, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Te bepalen, gelijk geschiedt bij deze, dat [illegible] bij het toekennen van pensioen of onderstand aan de weduwen of kinderen van Inlandsche officieren, welke voor den vijand sneuvelen of binnen den tijd van *zes* maanden, aan op het slagveld bekomen wonden sterven, als maatstaf zal worden aangenomen, het *volle* pensioen waarop eene weduwe van eenen Europeschen officier, in dat geval, ingevolge resolutie van den 9den April 1835 [illegible] aanspraak zal hebben *uit 'slands* [illegible] Inlandsche [illegible] meer [illegible]

Ten tweede: Enz.

Extract, enz.

Accordeert met het voorschreven Register;

De Adjunct Secretaris der Regering;

P. JEEKEL.

[illegible] *Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal in* [illegible] *zijn*

BENOEMD:

[illegible] der wees- en boedelkamer te *Samarang*, *A. Houtlof* [illegible] secretaris dier kamer, en onlangs van verlof [illegible] teruggekomen.

[illegible] kommies bij den algemeenen ontvanger te *Batavia* [illegible] *Barends*, thans klerk bij denzelven.

Voorts [illegible] resolutie van den 15den dezer no. 15, de ondervolgende ambtenaren ter beschikking van den Resident van *Sumatra's* Westkust gesteld, als: *J. W. van Groll*, *H. A. Helling*, *S. W. S. Mossel*, *D. Andringa van Assen*, *J. M. L. V. Galleron*, *W. J. van Oosterom* en *J. J. Felhoen.*

Alverder zijn bij besluiten van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal van den 12den dezer no. 5 en 7, op hun verzoek, eervol ontslagen:

de luitenant kolonel, kommandant [illegible] *Sourabaija J. H. Hofmeijr;* (met [illegible] kommandement provisioneel zal worden [illegible], door den kapitein der tweede kompagnie dier schutterij, *J. A. Potter;*) en

de tweede luitenant der Bataviasche schutterij, *C. J. Verkonteren.*

MILITAIR DEPARTEMENT.

Bij besluit van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal, dd. 11 Maart 1836 no. 15, is de luitenant kolonel *J. Penning Nieuwland*, op nieuw belast geworden, met de functien van chef van den algemeenen staf, en mitsdien de majoor Jonkheer *de Salis*, welke zijne werkzaamheden als sous chef zal hervatten, van de waarneming dier functien eervol ontheven.

IN-OFFICIEEL GEDEELTE.

BATAVIA, *den 15den Maart 1836.*

Men heeft wel eens hooren beweren, dat de uitbreiding sedert het jaar 1831, op dit eiland gegeven aan de teelt van produkten voor de markt van Europa geschikt, eene evenredige vermindering had na zich gesleept van de rijstkulture, en dat uit eene toenemende schaarsheid en duurte van dit graan, het voornaam voedsel van den inboorling, allerlei schadelijke gevolgen te duchten waren.

Hoe zeer het van algemeene bekendheid op dit eiland is, of althans behoorde te zijn, dat het zoogenaamd *stelsel van kultures*, steeds is gepaard gegaan met maatregelen, ten doel hebbende, om, aan de rijstteelt even veel en [illegible] gronden terugtegeven, als uit noodzakelijkheid en [illegible] hetgeen, ten deze, gedurende de twee laatste jaren is verrigt, niet ondienstig en althans niet onbelangrijk zijn.

De volgende berigten daaromtrent zijn getrokken uit de rapporten, welke telken jare van de plaatselijke autoriteiten worden gevraagd over de middelen, om den rijstbouw te verbeteren en over de resultaten, welke de vroeger aangewende hebben opgeleverd.

Bantam. In deze residentie is, behalve eenige kleinere werken, de wegruiming van eenen ontzettend groote rotsmassa ondernomen, om daardoor te kunnen bewerkstelligen de aftapping van een vrij uitgestrekt meer, bekend onder den naam van *Danou.* Die aftapping is bereids gedeeltelijk volbragt. Reeds zijn daardoor 524 bouw grond (van 500 □ roeden elk) voor de rijstkulture geschikt geworden, en hoopt men dat de onderneming in het geheel 3,200 bouw zal opleveren.

Batavia en Buitenzorg. Door het [illegible] van eene [illegible] die slechts [illegible] benuttigd, [illegible] de rivieren *Tjiliwong* en *Angkee*, en beslaande eene lengte van omtrent tien uren [illegible] geschikt gemaakt voor de natte rijstkulture. Eene kommissie, bestaande uit ambtenaren en landbezitters, voert dit werk met ijver uit, terwijl de kosten worden voorgeschoten uit 's lands kas.

Een rug van gelijke lengte, gelegen tusschen de rivieren *Angkee* en *Tjidani*, zal worden besproeid door een kanaal, waarvan een gedeelte, hetwelk [illegible] zijn, bij concessie door partikulieren [illegible]. Door middel van dat kanaal zullen [illegible] *Buitenzorg* kunnen worden afgevoerd [illegible] en van dáár door middel van de *Tjidani* [illegible].

Eene kommissie van ambtenaren en landbezitters, heeft zich sedert meer dan één jaar belast met het onderzoek, of de rug gelegen tusschen de *Tjidani* en *Tjidoerian* (alias *Tjikandi*), op gelijke wijze kan worden besproeid. Het verslag dier kommissie wordt bij het Gouvernement met verlangen te gemoet gezien, vermits het daarvan zal afhangen of eene zeer aanzienlijke uitgestrektheid gronds, thans alleen voor drooge kultures geschikt, voor den [illegible] rijstbouw zal kunnen worden benuttigd.

Preanger Regentschappen. In deze residentie [illegible] gevolge van de ondersteuning sedert 1831 door [illegible] verleend, 2,800 bouw rijstvelden aangewonnen [illegible] zelfde doel worden gestadig nieuwe [illegible]

ten gevolge waarvan men hoopt nog 20,000 bouw, voor een groot gedeelte reeds in 1836, aan de rijstkulture te zullen kunnen dienstbaar maken. Nabij de *Wijnkoopers-baai*, waar vroeger genoegzaam alles woest en onbevolkt was, zijn reeds meer dan 800 huisgezinnen gevestigd, allen van de noodige rijstvelden voorzien, welke nog jaarlijks toenemen.

Tagal. Behalve vier verschillende waterleidingen, door welke 400 bouw rijstland van levend water zullen worden voorzien, wordt nog aangelegd, eene waterleiding in het regentschap *Pamalang*, welke circa 200 bouw rijstvelden zal kunnen opleveren, en eene in de districten *Gantoengan* en *Maribaija*, waardoor eene uitgestrektheid van ongeveer 4,000 bouw bosch gronden, in rijstvelden zullen kunnen worden herschapen.

Pekalongan. In het belang der groote indigo-fabrijk *Karang-Djati*, in deze residentie, wordt eene waterleiding gegraven, waardoor tevens ongeveer 800 bouw rijstland zullen kunnen worden verkregen.

Samarang. Eenige afdammingen en doorgravingen in de afdeeling *Samarang* ondernomen, zullen 2,800 bouw braak liggende gronden, voor de kultuur geschikt maken; terwijl in de afdeelingen *Grobogan* en *Salatiga*, kleinere waterleidingen zijn aangelegd, waardoor 250 bouw voor de natte rijstteelt zullen worden geschikt gemaakt.

Baglen. In deze residentie is, behalve het herstellen van de waterleiding met de rivier *Bogowonto*, naar de hoofdplaats *Poerworedjo*, ter besproeijing van de daarom liggende velden, nog ondernomen, het graven van een afleidings kanaal, uit de rivier *Gebang*, nabij de dessa *Wawar*, ter droogmaking van een uitgestrekt moeras, waardoor ongeveer 12,000 bouw land aan de teelt van rijst zullen kunnen worden dienstbaar gemaakt; dit werk zal in de maand Mei aanstaande reeds zeer ver gevorderd zijn.

Banjoemas. Behalve het vereenigings kanaal, tusschen de rivieren *Seraijoe* en *Donan*, hetwelk, hoezeer in het belang der binnenlandsche vaart ondernomen, echter ook bevorderlijk zijn zal aan de rijstkultuur, wordt in deze residentie nog gegraven eene waterleiding uit de rivier *Parakkan*, die spoedig voltooid zal zijn, en 2,000 bouw land, liggende tusschen *Poerworedjo* en de rivier *Sapi*, en welke thans weinig of niets opbrengen, van levend water voorzien en in rijstvelden herscheppen zal.

Madioen. In deze residentie zijn tien waterleidingen gegraven, waardoor 1,000 bouw land, vroeger van de regen afhankelijk, met levend water besproeid en 700 bouw woeste grond in rijstvelden herschapen zijn geworden; terwijl nog door het graven eener waterleiding uit de groote Madioensche rivier, nabij de dessa *Poelo-Sarie*, naar de suikerfabrijk te *Medellan* en van dáár naar de dessa *Mantjakan* weder in die rivier terug, reeds 428 bouw woeste gronden of drooge rijstvelden met levend water zijn besproeid, welk getal tot 2,400 zal kunnen worden vermeerderd.

Patjitan. Behalve de verlegging van de Patjitansche rivier, waardoor eene uitgestrektheid van 1,200 bouw rijstland in het westelijk gedeelte der vlakte van *Patjitan*, thans van den regen afhankelijk, van loopend water zullen worden voorzien en eenige kleine werken in de distrikten *Lorrok* en *Pangol*, is nog ondernomen het graven eener waterleiding, benoorden de hoofdnegorij *Patjitan*, welke ongeveer 400 bouw rijstland heeft opgeleverd.

Japara. In deze residentie is door het leggen van gemetselde en andere dammen in de voornaamste rivieren, het opwerpen van dijken en het graven van daarmede in verband staande waterleidingen, reeds 13,100 bouw rijstland aangewonnen, welke nog met meer dan 20,000 bouw zullen kunnen worden vermeerderd.

Rembang. De in deze residentie daargestelde waterleidingen hebben ongeveer 5,600 bouw land voor de rijstkultuur gewonnen.

Deze onderscheidene werken hebben derhalve reeds voor de rijstteelt eene aanwinst van ruim 25,000 bouw, van 500 □ roeden, opgeleverd en zullen dezelve nog binnen korten tijd met ruim 67,000 bouw vermeerderen, ongerekend de zeer aanzienlijke uitgestrektheid lands, welke door de ondernomene en nog te ondernemen werken in de omstreken van *Batavia* en *Buitenzorg*, zal kunnen worden besproeid en waardoor de reeds aangetoonde aanwinst, welligt zal kunnen worden verdubbeld.

In deze optelling is niet of slechts voor een gering gedeelte begrepen, de uitbreiding in 1831, 1832 en 1833 aan de rijstkultuur gegeven, en dat deze niet onaanzienlijk was, blijkt alleen daaruit, dat de waterleiding te *Kedong-Pengilon* (1832) niet minder dan 4,000 bouw in de afdeeling *Kendal* van levend water heeft voorzien, terwijl het leggen van eenen kapitalen dam in de rivier van *Panaroekan*, in het laatste der aangehaalde jaren, de landrente van het distrikt van dien naam op eenmaal met *f* 45,000 in een jaar heeft doen stijgen, door de meerdere waarde aan de bestaande rijstvelden, en de gelegenheid tot ontginning van nieuwe, gegeven.

Volgens eene thans voor ons liggende opgave, waren in het jaar 1833, in de residentien *Bantam*, *Preanger Regentschappen*, *Cheribon*, *Tagal*, *Pekalongan*, *Samarang*, *Kedoe*, *Banjoemas*, *Baglen*, *Japara*, *Rembang*, *Kediri*, *Sourabaija*, *Pesoeroean* en *Bezoekie*, met uitsluiting van de aan partikulieren verkochte landen, onder de ploeg 965,000 bouw natte, en 200,000 bouw drooge rijstvelden. Wanneer men nu, voor de niet in die opgave begrepene residentien *Batavia*, *Buitenzorg*, *Krawang*, *Madioen*, *Soerakarta* en *Djokjokarta*, deze getallen met een-vierde vermeerdert, dan brengt dit de natte rijstkultuur op ongeveer 1,100,000 en de drooge op omtrent 250,000 bouw.

Op ultimo December jl. waren, ten gevolge van kontrakten met het Gouvernement gesloten, met suikerriet beplant 20,000 bouw natte rijstvelden, en 4,000 bouw hoog land; terwijl op hetzelfde tijdstip de aanplantingen van indigo besloegen eene uitgestrektheid van 14,000 bouw natte en 10,000 bouw drooge gronden.

Uit dit een en ander volgt, dat wanneer men slechts de berekening der natte rijstvelden, in het jaar 1833 aanwezig, tot maatstaf neemt, niet meer dan een-twee-en-dertigste gedeelte dier velden is afgezonderd, voor het produceren van suiker en indigo. Dat voor de 34,000 bouw, welke die kultures beslaan, reeds door nieuwe ontginningen 25,000 bouw aan de natte rijstteelt zijn teruggegeven. Dat de thans nog onderhanden zijnde waterwerken, eene nadere bekende vermeerdering van 67,000 bouw of het dubbelde der suiker- en indigo velden belooven; en dat de reeds aangevangen en thans nog in onderzoek zijnde verbeteringen, waarvan de waarschijnlijke resultaten, in de rapporten der Residenten, niet in landmaat zijn uitgedrukt, werd gerekend, eene vermeerdering van 50,000 bouw (alle van 500 □ roeden) te zullen opleveren.

Wie zich derhalve, wegens gebrek aan rijst op *Java*, heeft laten bevreesd maken, stelle zich gerust, en overtuige zich, dat, in allen geval, de tegenwoordige uitbreiding aan de teelt van suiker en indigo gegeven, daarop slechts eenen betrekkelijken invloed kan uitoefenen.

Met het schip Neêrlands Koning, is alhier aangebragt een' voor Gouvernements rekening, te *Rotterdam* gebouwde ijzeren Stoomboot, welke binnen kort door eene gelijksoortige zal gevolgd worden.

Deze vaartuigen zullen te *Soerabaija* worden in elkander gezet en zeeklaar zijnde, gesteld worden onder het bevel, respectivelijk, van de luitenants der 1ste klasse bij de Nederlandsche Marine *J. D. Velsberg* en *E. A. van Vloten*, die den bouw der booten, in de werkplaatsen der Nederlandsche Stoomboot Maatschappij hebben gadegeslagen, en alzoo in de gelegenheid zijn geweest zich met de zamenstelling derzelve volledig bekend te maken.

Het Gouvernements Stoomschip Willem I, is reeds in dienst gesteld.

EUROPESCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Parijs, *den 31sten October.*

Naar luid der jongste berigten uit Navarre, wordt Vittoria thans door 9 bataillons Carlisten belegerd, en van verschillende zijden beschoten. De levensmiddelen moeten schaarsch zijn in genoemde stad; immers de brandstof is tot het vierdubbelde van de vorige waarde geklommen. Hetzelfde wordt van Pampelona gemeld. Zoo de britsche hulptroepen zich niet in beweging stellen, zal de generaal *Cordova*, die te Miranda staat, eene poging moeten aanwenden, om tot ontzet der plaats aan te rukken, en een ernstig gevecht met de Carlisten te wagen, 't welk hij sedert Augustus, met zorg, heeft vermeden. Hij schijnt een omweg te willen nemen, om tot Vittoria te naderen, immers men meldt van de grenzen, dat *D. Carlos* toebereidselen maakte, om hem in de engte van Penacerrada op te wachten.

Eene depeche uit Perpignan van den 26sten meldt, dat de generaal *Mina*, den 21sten, *incognito*, in Barcelona is aangekomen;—dat, zoodra zijne aankomst bekend is geworden, hij met veel gejuich is begroet, en dat des avonds de stad is geïllumineerd.

Parijs, *den 1sten November.*

Prins *Leopold* bevindt zich nog op het kasteel der Tuilerien, en ontvangt van tijd tot tijd bezoek van voorname personen, zoo Franschen, als vreemden.

—De hertog *van Orleans* vervolgt zijnen weg naar Toulon, zonder de stad Lyon aan te doen. Drie linieschepen en eene korvet zijn den 9den van Toulon naar Port-Vendres gezeild, ten einde aldaar troepen aan boord te nemen, welke uit Frankrijk naar Oran moeten worden overgescheept, om de krijgsmagt te versterken, die bestemd is, om de Arabieren in dat oord te bevechten. Deze troepen bestaan uit zes marsch-bataillons, welke door het 11de regiment van linie en het 2de en 17de regiment ligte infanterie zijn geleverd.—Het zeggen is, dat de hertog, na zijnen terugkeer uit Algiers, aan boord van den driedekker *Montebello*, de voornaamste havens aan de Middellandsche-zee zal bezoeken.

Op zijnen doortogt te Fontainebleau, heeft de hertog het 4de regiment huzaren in oogenschouw genomen, 't welk als het voortreffelijkste corps ruiterij van geheel het leger wordt voorgedragen. De kollonel *de Brack*, die hetzelve aanvoert, vereenigt ondervinding en krijgskundige bekwaamheid met eene buitengemeene geschiktheid, om zijne onderhebbenden aan de krijgstucht te gewennen en hun eenen zoogenaamden militairen geest in te prenten.—Genoemde kollonel heeft den hertog eenen ligten ruiter aangeboden, zoodanig als dezelve, naar zijn oordeel, geëquipeerd behoorde te zijn. Het gewaad van dezen ruiter is zwart, zonder iets dat schittert of blinkt. Zijn paardentuig en equipement wegen niet meer dan 51 ponden; hij behoeft 40 seconden, om af te zadelen en zich te ontkleeden, en eene minuut met 8 seconden,

om weder op te stijgen, zich aan te kleeden, op te zitten en af te rijden. Zijn wapen bestaat uit een verbeterden sabel en een karabijn, 't welk van achteren geladen wordt.

—Maandag den 16den November zal het geregtshof der pairs het rapport aanhooren van de instructie, betreffende het regtsgeding van *Fieschi*.

—Men houdt het voor zeker, dat, naar aanleiding van de jongste ruggespraak met het bewind van Groot-Brittannie, de minister *de Broglie* den franschen gezant te Madrid, den heer *de Rayneval*, heeft gelast, zich met den engelschen ambassadeur te vereenigen, ter ondersteuning van de staatkunde van het ministerie *Mendizabal*.

PARIJS, *den 2den November*.

Naar luid der laatste brieven uit Madrid had men wel berigt in genoemde hoofdstad, dat de zoogenaamde troepen van de junta van Andalusie, welke zich te Despennaperros en Manzanares bevonden, last hadden bekomen, om naar Arragon te trekken, ten einde de Carlisten te bevechten, maar nog niet, dat de genoemde troepen aan dien last hadden voldaan, en in de daad den togt hadden aangenomen. Sommigen wilden zelfs verzekeren, dat de manschap weigerde, zich in beweging te stellen, doch met bijvoeging, dat het aantal dier lieden dagelijks verminderde, door desertie.

De [illegible] intusschen, bijaldien [illegible] der Karlisten in Arragon, [illegible] brief uit Sarragossa van den 28sten October, en derhalve van vrij versche dagteekening, eenigen grond van waarheid heeft. Deze brief luidt aldus: »Gisteren te tien ure des avonds heeft men de alarmtrom geroerd en zijn de inwoners verschrikt geworden door de tijding, dat de Carlisten, ten getale van 6000 man en 400 paarden, Camarera belegeren, en dat twee andere corpsen post hadden gevat te Longares en Muel, ten einde de krijgsmagt aftewijzen, welke men uit Sarragossa zoude willen afzenden, om de plaats te ontzetten. Men scheen te duchten, dat eene menigte Carlisten eerlang het beleg voor Sarragossa zelf zoude slaan.” Zoo de brief zelf al echt is, mag men aannemen, dat de inhoud overdreven zal zijn, doch ook dan strookt dezelve in geenen deele met de zoo dikwerf herhaalde verzekering, dat de factie der Carlisten in Arragon ten eenemale was ten onder gebragt.

PARIJS, *den 3den November*.

De hertog *van Orleans* is den 31sten October uit Toulon vertrokken, met eene zeer gunstige gelegenheid, aan boord van het stoomschip *le Castor*. Z. K. H. zal, alvorens zich naar Algiers te begeven, eerst nog het eiland Corsica bezoeken.

Volgens berigten uit Algiers van den 24sten heeft de maarschalk gouverneur, met 6000 man troepen, eene expeditie in het binnenland ondernomen, welke met een goed gevolg is bekroond; men heeft een vijandelijk kamp vermeesterd, 200 man gevangen genomen, en een aantal paarden buit gemaakt.

—Sedert verscheidene dagen bevindt zich de admiraal *de Rigny* zeer ongesteld, en heden ochtend verzekert men, dat zijn toestand aanmerkelijk verergerd is.

—De [illegible] voor het hof van assises schul- [illegible] zich van dit [illegible] derheden bekend gemaakt ten aanzien van den generaal *Latapi*, welke strekken moeten tot bewijs, dat de woorden van dien man allezins vertrouwen moesten inboezemen. Uit de openbaar gemaakte dienst-staten blijkt, dat de gemelde generaal in 1804 onder de jagers te voet van de keizerlijke garde is opgenomen, en, na 29 batailles te hebben bij gewoond, in 1815 als bataillons-commandant is benoemd. Ten aanzien van zijne dienst in Spanje wordt gemeld, dat hij in 1824 aldaar als kolonel is aangesteld, en in 1828 als brigadier op de Philippijnsche-eilanden heeft gefungeerd. De monarchalen verzekeren dat hij niet in dienst van *D. Carlos* is geweest, doch hij heeft niettemin eenen last van *Z.-Carreguy* overgelegd, waarbij hem het regt, om rations te vorderen, is toegekend.—Niemand twijfelt, of de heer *Latapi* heeft met het ministerie in betrekking gestaan, en, naar aanleiding van het vermelde, was hij allezins bevoegd, om het bewind zoodanige inlichtingen te geven, als hetzelve, nopens de innerlijke waarde van de krijgsmagt van *D. Carlos*, zoude mogen verlangen.

—Naar men verneemt heeft men thans zeer scherpe bevelen op de zuidelijke grenzen gegeven, om den sluikhandel in krijgsbehoeften te verhinderen.—De britsche stoomboot, welke in dienst is gesteld der overheden van de Koningin-regentes, heeft dezer dagen weder een engelsch vaartuig op de kust van Biscaije vermeesterd, 't welk geweren, geweer en buskruid aan boord had, en waarvan de schipper een en ander gewisselijk ter beschikking der Carlisten had moeten stellen.

Men [illegible] uit Madrid van den 28sten, inhoudende, dat de [illegible] ter heffing eener buitengewone belasting van 300 millioenen realen, tot goedmaking van de kosten van den oorlog in Katalonie en in Navarre, en tevens eene ligting had bevolen van 100,000 man, ter versterking van het spaansche leger.—Het is te denken, dat, zoo men eene dergelijke belasting mogt beoogen, thans slechts het besluit zal zijn genomen, om eene daartoe strekkende wet aan de Cortes voortedragen.

Van de zijde der ministeriëlen en liberalen wordt nog niets naders uit Katalonie gemeld. De kapitein-generaal *Mina* behoeft gewisselijk tijd, om zich de noodige middelen te verschaffen, ten einde de Carlisten met de vereischte veerkracht aantetasten. Intusschen schijnen de laatstgenoemden steeds meester te zijn van een groot deel der provincie, en de bevolkingen der steden Olot, Ripoll en Manresa zijn steeds genoodzaakt, om zich met den meesten nadruk tegen hunne herhaalde aanvallen te verdedigen. In de omstreken van Tortosa bevindt zich eene bende, welke vrij belangrijk moet zijn, en de monarchalen vermelden het navolgende berigt, uit de grenzen van den 27sten, als uit eene zeer geloofwaardige bron afkomstig: »Het leger van *D. Carlos* in Catalonie, van hetwelk wij niets vernomen hadden, sedert den mislukten togt van den [illegible] *l'Espanna*, waardoor hetzelve, zonder hoofd, gedurende een korten tijd geheel in verwarring was geraakt, vervolgt niettemin zijne operatien. De troepen bekomen nog dagelijks versterking, en worden steeds beter georganiseerd. Behalve 15 à 20,000 man, bestemd, om in de vlakte werkzaam te zijn, wordt Lerida thans door 8000 man belegerd, welke worden aangevoerd door den generaal *Guergue*, dien *D. Carlos* uit Navarre naar Katalonie had gezonden.

ADVERTENTIEN.

De Directeur van 's Lands Middelen en Domeinen, maakt bij deze bekend, dat de belasting op de paarden en wagens, ingevolge de bestaande bepalingen, moet worden voldaan vóór den laatsten der maand Maart; en noodigt mitsdien een ieder uit om die belasting over het loopende jaar op den bepaalden tijd te voldoen, ter vermijding van boete op de niet tijdige betaling dezer belasting vastgesteld; zullende tot de ontvangst dezer belasting, voor zoo veel de residentie Batavia betreft, gedurende de geheele maand Maart aanstaande, zon- en feestdagen uitgezonderd, worden gevaceerd op de volgende plaatsen:

1º. Voor de stad en voorsteden, ten kantore van den algemeenen ontvanger te Weltevreden.

2º. Voor het zuider-kwartier der ommelanden, door den assistent-resident der ommelanden te Meester Cornelis, en

3º. Voor de ooster- en wester-kwartieren, door den schout te Bekassie en den hoofdschout te Tangerang.

BATAVIA, *De Directeur voornoemd*,
den 20sten February 1836. J. DU PUIJ.

—Er worden narigten verlangd, omtrent de verblijfplaats of het overlijden van den persoon van *Wilhelm Arnold Alten von Geusau*, geboortig van Batavia, zoon van den aldaar in 1785 overleden heer *Lastoral von Geusau*.

De ondergeteekende noodigt een ieder, die hem omtrent dezen persoon of deszelfs overlijden eenige narigten kan geven, dezelve ter zijner kennis te willen brengen.

BATAVIA, *De Resident van Batavia*,
den 8sten Maart 1836. D. F. W. PIETERMAAT.

—Op vrijdag aanstaande den 18den dezer, des morgens ten 11 ure, zal door den Resident van Batavia, ten zijnen kantore, eene uitbesteding worden gehouden, voor de levering van 6000, (zes duizend) ponden vet.

Wordende gadinghebbenden verzocht daarbij te willen tegenwoordig zijn.

BATAVIA, *De Resident*,
den 14den Maart 1836. D. F. W. PIETERMAAT.

—De ondergeteekende maakt bij deze aan de ingezetenen van Pekalongan bekend, dat de belasting op het houden van paarden en wagens over het jaar 1836, *in eens* en bepaaldelijk vóór [illegible] Maart dezes jaars op het residentie bureau [illegible] De belasting[illegible] deze advertentie ten nutte te maken, ten einde niet te vervallen in de boete op de te late betaling bepaald.

PEKALONGAN, *De Resident voornd.*
den 1sten Maart 1836. C. F. E. PRAETORIUS.

EDICTALE CITATIEN.

Alzoo president en leden in den raad van justitie te Samarang, aan den procureur *Willem van Blommestein*, namens de weeskamer alhier, als plaatselijke desolate boedelkamer, administrerende de insolvente boedels van *Johannes Henricus Wilhelmus Dekker* en *Henry Sargent*, hebben verleend dagvaarding bij edicte, tegen de pretendenten op de voormelde boedels:

Zoo is het, dat ik eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij voornoemden raad, bij deze voor de eerste maal dagvaarde, de gemelde pretendenten, tegen woensdag den 6den April 1836, des morgens [illegible] in persoon of bij gemagtigden [illegible] gemelden raad, hunne vorderingen aantegeven te verifiëren en te procederen tot het judicium van preferentie en concurrentie.

Aldus gedaan te Samarang, den 4den Maart 1836.

De deurwaarder voornoemd,
A. PIJL.

—*Prodeo*. Alzoo President en Leden in den Raad van Justitie te Samarang, aan den prokureur *Willem van Blommestein*, namens de weeskamer alhier, als plaatselijke desolate boedelkamer, administrerende de insolvente boedels van *Albregt Carel Conradie* en *Alexander von Beulwitz*, hebben verleend dagvaarding bij edicte tegen de pretendenten op de voormelde boedels:

Zoo is het, dat ik eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij voornoemden raad, bij deze dagvaarde de gemelde pretendenten tegen woensdag den 6den April aanstaande, des morgens ten half acht ure, ten einde in persoon of bij gemagtigden ter openbare rolle van meergemelden raad, hunne vorderingen aantegeven te verifiëren en te procederen tot het judicium van preferentie en concurrentie.

Aldus gedaan te Samarang, den 4den Maart 1836.

De Deurwaarder voornoemd,
A. PIJL.

—Alzoo President en Leden in den Raad van Justitie te Samarang, op het daartoe op den 9den dezer, door den prokureur *Willem van Blommestein*, als gemagtigde van *Jacob de Graaff*, logement-houder te Samarang, gedaan verzoek hebben verleend het derde defaut, met admissie tot het doen eener vierde citatie bij edicte, tegen deszelfs echtgenoot *Johanna Wilhelmina Beuker* (teregt *Becker*) laatst weduwe *Pierre Loci*.

Zoo is het, dat ik eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij gemelden raad, bij deze gemeld *Johanna Wilhelmina Beuker* (teregt *Becker*) echtgenoot van bovengenoemden *Jacob de Graaff*, voor de laatste maal dagvaarde, om ter rolle van meergemelden raad, in persoon of bij gemagtigden te compareren op woensdag den 20sten April 1836, des morgens ten half acht ure, ten einde het derde defaut te purgeren, de kosten van dien te refunderen, en als nog te hooren refereren, aan den op den 16den December 1835, gediende eisch tot dissolutie van het huwelijk tusschen haar en den impetrant, bestaande ter zake van hare malitieuse desertie, en wijders te zien dienen van intendit.

Aldus gedaan te Samarang, den 11den Maart 1836.

De eerste deurwaarder voornoemd,
[illegible] PIJL.

—*Pro Deo.* Alzoo President en Leden in den Raad van Justitie te Samarang, aan den procureur *Willem van Blommestein*, namens de weeskamer alhier als plaatselijke desolate boedelkamer, administrerende den insolventen boedel van *Nicolaus Ernst*, hebben verleend het tweede defaut en eene derde citatie, tegen de pretendenten op den gedachten boedel.

Zoo is het, dat ik eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij gemelden raad, bij deze voor de laatste maal dagvaarde, gemelde pretendenten op den meergemelden boedel, om op woensdag den 20sten April 1836, des morgens ten half acht ure, in persoon of bij gemagtigden ter openbare rolle van meergemelden raad te compareren, ten einde het tweede defaut te purgeren, en alsnog hunne vorderingen aantegeven te verifiëren en te procederen tot het judicium van preferentie en concurrentie, wijders te zien dienen van intendit.

Aldus gedaan te Samarang, den 11den Maart 1836.

De deurwaarder voornoemd,
A. PIJL.

—*Pro Deo.* Alzoo President en Leden in den Raad van Justitie te Soerabaija, bij notul van den 2den Maart 1836, op het daartoe door den procureur *Johannes Fredrik Neijndorff*, als gemagtigde van het kollegie van weesmeesteren te dezer stede, als administrerende den insolventen boedel [illegible] verzoek, geaccordeerd [illegible] lijk die eenige actie of pretentie vermenen te hebben, op en tegen den voornoemden boedel:

Zoo is het, dat ik ondergeteekende eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij gemelden raad, mits deze dagvaarde, allen en een iegelijk, die eenige actie of pretentie op en tegen den gedachten boedel vermeenen mogten te hebben, om op woensdag den 13den April 1836, des morgens ten half acht ure precies, in persoon dan wel door gemagtigden te compareren ter openbare rolle van meergenoemden raad, ten einde het eerste defaut te purgeren en aldaar hunne pretentie aantegeven te verifiëren en voorts te procederen tot het judicium van preferentie en concurrentie.

[illegible] gepubliceerd, voor de puije van het [illegible] Maart 1836.

De [illegible] deurwaarder voornoemd,
A. VAN GELUK.

VENDU - DEPARTEMENT.

Op zaturdag den 19den Maart 1836.

Voor een huis op Rijswijk, voor rekening van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal *de Eerens*, van paarden, zilverwerken, huismeubelen, benevens eene fraaije engelsche piano van zes octaven en

—De vendutie van boeken in de Harmonie, aangekondigd tegen den 16den dezer, zal plaats hebben op vrijdag [illegible]

VERKOOP VAN GOEDEREN.

Pro Deo. Verkooping op regterlijk gezag. Op donderdag den 31sten Maart 1836, ter rekwisitie van Mr. *Adam Heijting*, Fiscaal bij den Raad van Justitie R. O., waarnemende het regt der hooge overheid voor den landraad te Samarang, zal door den deurwaarder bij genoemde landraad, ten overstaan van eene kommissie uit denzelven, bijwege van executie publiek worden verkocht wegens achterstallige verpachting.

Voor rekening van de chineesche vrouw *Nfie Senie.*

Een erf, met het daarop staande steenen met pannen gedekte pedak, gelegen aan de zuidzijde van den weg langs de groote rivier in de kampong Bloembangan, wijk lit. K, no. [illegible]

Indien er iemand mogt zijn die eenig regt, actie of toezegging op voorschreven perceel zoude willen pretenderen en zich opponeren tegen gemelde executie en verkooping die kome en make het mij ondergeteekende bekend.

SAMARANG, *De deurwaarder voornoemd*
den 11den Maart 1836. STRONCK.

—Verkooping te Buitenzorg, op maandag den 21sten dezer voor de woning van Z. E. den gewezen Gouverneur Generaal, van melkkoeijen, porcelein, aarde en glaswerk, keukengereedschappen, tuigen, dranken, enz.

—Op zaturdag den 19den Maart 1836, zal te Meester-Cornelis vendutie worden gehouden van jattie vierkante en ronde balken, latten, deuren, vensters, metselsteenen, plavuizen en pannen, eene partij Chinesche dwergboomen, een prauw, bendie-paarden, harige en onharige padie, en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt.

—Aangebragt met het schip DE RHIJN, versche Kaapsche tuinzaden, exquise rijn- en constancia-wijn, &a.

Verders per het schip NEDERLANDSCH KONING: roode-wijn, jenever en cognac brandewijn, prinsessenbier en provisien, als: [illegible] stukken, haring, [illegible], als: Rosijnen, korenten, amandelen, &a. gedroogde groenten, siroop, leng- en rond-visch in blikken, Hollandsche sigaren, zwarte zijden en castoren manshoeden. Alles verkrijgbaar bij

VELDMAN, LE CONGE & Co.

—De ondergeteekenden hebben ontvangen, per het schip NEDERLANDS KONING, kapitein *Schaap*, supra fijne blaauwe, zwarte, groene en bruine lakens, overlasten, enz.

GROEN & VERVOOREN.

—De ondergeteekende heeft per ontvangen, een partijtje puik puik Manilla sigaren, eenige kisten echte oude [illegible]-wijn, op Madera in bottels afgetapt, en beste port-wijn in halve flesschen.

G. B. LILIENFEIN.

—Te koop, het huis en erf, bewoond door en toebehoorende aan

D. J. EILBRACHT.

—Ten allen tijde te koop, goede aardappelen, van Tjipannas, tegen billijke prijzen en contante betaling, bij

P. C. STELLING, marine hôtel.

—Uit de hand te koop, twee bekwame slavenjongens, van 17 en 14 jaren oud. Adres ter Lands Drukkerij.

—Wissels op Europa, verkrijgbaar bij

N. CEZARD.

HUWELIJKEN.

Getrouwd,

B. VAN DER PLAS, JR.
J. C. CASPERSZ.

BATAVIA, *den 12den Maart 1836.*

GEBOORTEN.

Bevallen van eene dochter, de geliefde echtgenoot van
SAMARANG, *2 Maart 1836.* [illegible] VAN DER NIEPOORT.

—Bevallen van eene dochter, de echtgenoot van
BATAVIA, *den 9den Maart 1836.* J. M. KNAUD.

—Voorspoedig bevallen van eene dochter, de echtgenoot van
BATAVIA, *9 Maart 1836.* J. VAN SOEST.

STERFGEVALLEN.

Heden overleed tot mijne bittere droefheid mijn echtgenoot *S. F. Brouwer*, in den ouderdom van 43 jaren, mij nalatende drie kinderen te jong om hun verlies te kunnen beseffen; wordende bij deze debiteuren en crediteuren in den boedel van wijlen gemelden heer *Brouwer* opgeroepen, om hunne pretentie, na ommekomst van drie maanden, gerekend [illegible] van andere borgen te voldoen.

SALATIGA, S. D. KLEIJN,
den 12den Maart 1836. wed. *Brouwer.*

NAGELATEN BOEDELS.

Debiteuren en crediteuren des boedels van wijlen den in de [illegible] den 12den Januarij [illegible], ab intestato overleden [illegible] Chinees *Soeting* [illegible] *Kistina Aking*, worden verzocht, binnen drie maanden, [illegible] den gerekend, aangifte of betaling te doen, aan

De [illegible] weeskamer te Sumanap,
SUMANAP, [illegible] NETTEKOVEN.
den 29sten Februarij 1836. [illegible] FRANSZ.

—Debiteuren en crediteuren des boedels van wijlen den, in de dessa Kapedi [illegible], op den 29sten Januarij ll., ab intestato overleden Chinees, *Ong Ting-Kuan*, worden verzocht, binnen drie maanden, van heden gerekend, aangifte of betaling te doen aan *De agenten der Soerabajasche weesen boedelkamer te Sumanap,*

SUMANAP, J. NETTEKOVEN.
den 29sten Februarij 1836. C. N. FRANSZ.

(*Zie verder het tweede Bijvoegsel.*)

Tweede Bijvoegsel der Javasche Courant.

Woensdag den 16den Maart 1836.

—Ten kantore van den ondergeteekende, zullen op maandag den 11den der maand April, des voormiddags ten 10 ure, aan de meestbiedenden worden verhuurd, de volgende aan den boedel [illegible] wijlen de Chinesche vrouw *Soeij Secknio*, in leven weduwe wijlen den oud boedelmeester *Tan [illegible]*, toebehoorende landen, als:

[illegible] met de aldaar gevestigde twee suikermolens, Pankalang met de aldaar gevestigde twee suikermolens en Boedjong Ringiet met de aldaar gevestigde twee suikermolens, en kunnen omtrent de voorwaarden, dien verhuur aangaande, informatien worden erlangd bij den ondergeteekende en bij *Tan Pengliang*, *Tan Ouwsio* en *Tan Kak*, als verhuurders, [illegible]

[illegible]

VERSCHILLENDE BEKENDMAKINGEN.

Te huur, met primo April aanstaande te aanvaarden, een huis, op Tanabang, thans geoccupeerd door mevrouw *Lawick van Pabst*.
D. J. EILBRACHT, qq.

—De heer *Bischoff*, is gemagtigde van
G. J. HEIJLIGERS.

—Mr. *Henri Vernède*, is admitted a partner in our Etablishment, which will in future be carried, on under the Firm of *Walkinshaw, Vernède & Co.*
ADAM, WALKINSHAW & CO.
BATAVIA, *14th March 1836.*

VERTREKKENDE SCHEPEN.

Passage naar Amsterdam, met het voor passagiers bijzonder goed ingerigt schip DE ZEEMEEUW, kapitein *Claus*, voorzien van eenen bekwamen doctor; zullende tegen medio April aanstaande van Batavia vertrekken. Adres te Soerabaija bij den gezagvoerder en alhier bij THOMPSON, ROBERTS & CO.
BATAVIA, *den 16den Maart 1836.*

—Passage naar Rotterdam, per het snelzeilend en voor passagiers bijzonder goed ingerigt fregat-schip NEERLANDSCH KONING, kapitein *A. Schaap*, voorzien van eenen scheeps-doctor, om zoo spoedig mogelijk van hier te vertrekken. Te bevragen bij [illegible]

SCHEEPSBERIGTEN.

STRAAT-SUNDA.

Doorgezeild.

Maart 8 — Amerik. schip *Lion*, J. Smith, van Batavia den 4den maart, naar New-York.

BATAVIA.

Aangekomen.

Maart 11 — Amerik. schip *[illegible]*, E. C. Nickels, van Boston den 10den december.
[illegible] stoomschip *Willem de Eerste*, H. Blad, van het [illegible]

Maart 13 — Ned. schip *Fatalhair*, E. Ingalls, van Padang den 20sten februarij, passagiers, de heeren J. Redeker en C. Picqueur. — dito bark *Perle*, J. B. Berest, van Sinkapoera den 9den dito, passagier, 1ste luitenant Dorchij.

Vertrokken.

Maart 12 — Ned. bark *Toetoerin*, Said Alie Bin Achmat Alkof, naar Grissee, passagier, de heer J. A. Kuuhl.

Maart 13 — Ned. bark *De Javaan*, J. P. Meijer, naar Amsterdam, passagiers, mejufvrouw M. M. Leconge, mevrouwen S. Lange, weduwe P. B. Oosthout, S. M. H. Leconge, geboren Oosthout en 2 kinderen. — dito bark *de Rátja*, G. Brandligt, naar Soerabaija. [illegible] *Timor*, F. Blackler, naar China. [illegible] luitenant ter zee N. L. Koops, [illegible] Hoepen, passagier, de generaal majoor [illegible] C. van der Hoeven, [illegible] de heeren A. A. de Nijs, G. J. [illegible] gers en familie.

SAMARANG.

Aangekomen.

Maart 6 — Amerik. schip *Roscius*, W. Sijmes, van Soerabaija den 20sten februarij.

Maart 8 — Amerik. schip *Cliford Waijne*, D. Standwood, van Batavia den 6den maart.

Maart 10 — Zr. Ms. korvet *Boreas*, kapt.-luitenant ter zee Paling, van Batavia den 8sten maart.

Maart 11 — Ned. schip *Nederlanden*, Spiegelberg, van Batavia den [illegible] maart, passagier, de heer Siminghe. — dito schoener *Laurel*, [illegible]ton, van dito den 9den dito.

Vertrokken.
Geene.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Maart 6 — Zr. Ms. brik *Siwa*, luitenant der 1ste klasse G. N. Muller, van Batavia den 2den maart, passagier, de heer Zwijndrecht en vrouw.

Maart 8 — Ned. schip *Teroesie*, Sech Assan Bin Osman, van Grissee den 8sten maart. — dito schip *Kollonel Koopman*, F. H. van Linderen, van Passaroeang den 7den dito. — dito bark *Sheva*, Said Abdragman Kadrie, van Boender den 29sten februarij.

Vertrokken.

Maart 4 — Ned. schip *Pleiades*, H. C. Ross, over Balie en China. — dito schip *De Jonge Adriana*, C. F. Hemkes, naar Passaroeang.

Maart 7 — Ned. schoener *Dolphijn*, J. Ziep, over Samarang naar Batavia, met Zr. Ms. troepen. — dito bark *Diederika*, C. Borneman, naar Amboina.

HANDELSBERIGTEN.

WISSELCOURS.

Op Nederland, pari.
„ Engeland, *f* 12½ à *f* 12¾, zes maanden zigt.

AAN- EN UITVOER te BATAVIA, van den 11den tot en met den 14den Maart 1836.

AANVOER.

Van *Macao*, met het Nederlandsch schip *Grace*, *Tholen.*
50 kn. levantsche opium, *N. H. M.*
280 do. kassia, gebr. *Eilbracht.*

Van *Palembang*, met het Nederlandsch schip *Vrouw Jeannette*, *Jong Tjitho.*
250 st. chin. vloersteenen, 60 pic. katoenen wol, 9 do. peper, 76 do. bindrotting, 107½ do. saparantoe, 58 do. boombassen, 100 do. benzoin, 97½ do. gambier, 5 do. was, 13 korg. houten sieriedoozen, 550 st. planken, 180 do. balken, 800 do. aardewerken, 1000 do. kadjangmatten, 73 do. zeilgaren, 1½ pic. zwavel, 2 kn. chin. vuurwerk, 2 do. wierook, 100 stell. ijzeren pannen, [illegible] pic. olifantstanden, [illegible] korg. sarongs, 4 pic. chin. medicijnen, en eenige provisies en kleinigheden, *Order.*

UITVOER.

Naar *Nederland*, met het Nederlandsch schip *Javaan*, *J. P. Meijer.*
2915 pic. koffij, 571 do. specerijen, 1 kt. droogerijen, 2080 pic. suiker, 1 do. ruwe zijde, 60 do. sapanhout, 15 do. bindrotting, *N. H. M.*

Naar *China*, met het Amer. schip *Timor*, *F. Blackler.*
194 koij. rijst, 5 pic. gom elastiek, *Paine, Stricker en Co.*
6 kn. pendules, 1 kt. lampen, 1 do. spiegels, 2 kn. medicijn, 1 kt. zijden stoffen, *Bedier en Zoon.*
[illegible] matten, *uit het entrepot.*

AAN- en UITVOER te SOERABAIJA, van en naar plaatsen in Europa, Amerika en elders, zoo mede van die in den Oosterschen Archipel gelegen, gedurende de tweede helft der maand Februarij 1836.

AANVOER.

Van *Nederland*, met het Ned. schip *Kolonel Koopman*, *F. H. von Linderen.*
150 kn. lijnwaden, *N. H. M.*

Van *Idem*, met het Ned. schip *Twee Cornelissen*, *S. Veenstra.*
50 pk. goeniezakken, *N. H. M.*
35,000 metselsteenen, *Gouvernement.*

Van *Boston*, met het Amer. schip *Roscius*, *W. Symes.*
47 vn. gezouten vleesch, 5 do. spek, *Fraser, Eaton en Co.*

Van *Idem*, met de Amer. bark *Mary Frazier*, *C. Pelham.*
50 vn. gezouten vleesch, *Fraser, Eaton en Co.*

Van *China*, [illegible]
13 mandenen [illegible] st. chin. aardewerk, [illegible] zijden stoffen, 26 kn. vergulddels, 1½ pic. chin. verf, 13 kn. en 3 manden chin. papier, 20 pk. offer papier, 4,875 st. patjongs, 46 pic. chin. tabak, 49 kn. valsch goudaraad, 20 [illegible] gaas, 5 kn. spiegeltjes, 30 do. vuurwerk, *Liebeeng.*

UITVOER.

Naar *Nederland over Batavia*, met het Ned. schip *India*, *P. Vis.*
3,538 pic. koffij, 7,999½ do. suiker, 7 do. rotting, *N. H. M.*

Naar *Idem*, met het Ned. schip *J. C. J. van Speijk*, *J. C. F. Lapke.*
6,000 pic. suiker, 3,286 do. koffij, 2,000 st. [illegible], 66 pic. rotting, *N. H. M.*

Naar *Idem*, met het Ned. schip *Maria*, *J. J. Remkes.*
5,573 pic. suiker, 2,500 st. huiden, 161 pic. rotting, 1,065 do. kurkuma, *N. H. M.*

Naar *Idem over Passaroeang en Batavia*, met het Ned. schip *Kolonel Koopman*, *F. H. von Linderen.*
70 pic. sapanhout, 50 do. rotting, *N. H. M.*

Naar *Idem over Idem*, met het Ned. schip *Twee Cornelissen*, *S. Veenstra.*
70 pic. sapanhout, 60 do. rotting, *N. H. M.*

Naar *China*, met de Amer. bark *Mary Frazier*, *C. Pelham.*
100 koij. rijst, *J. Collings.*
125 do. do., 574 pic. rotting, 75 st. sonnohout, 20 [illegible] mammetjes noten, 100 fl. kajoepoetie olie, *Fraser, Eaton en Co.*

Naar *Boston over Samarang*, met het Amer. schip *Roscius*, M. *Sijmes*.
2,656$\frac{13}{100}$ pic. suiker, 300 st. huiden, [illegible] pic. sapanhout, 14[illegible] do. bruine suiker, *Fraser, Eaton en Co.*
400$\frac{18}{100}$ do. do., *Bechade en Co.*

Aan- en Uitvoer te SOERABAIJA, *van en naar plaatsen gelegen in den Oosterschen Archipel gedurende de maand Februarij 1836.*

AANVOER.

Van *Balambang*, onder Ned. vlag.
500 pic. kapas en 8 do. damar.

UITVOER.

Naar *Molukkos*, onder Ned. vlag.
4½ lg. arak, 36 kn. wijn en 100 koij. rijst.

Naar *Balie*, onder Ned. vlag.
6 kn. jav. lijnwaden, 1 baal zeildoek, 2 kn. europ. doeken, 13½ pic. salpeter (uit het entrepot) 240$\frac{22}{100}$ do. gambier, 3 kn. beng. amfioen, 1 baal laken, 21 balen en 1 kt. ged. katoenen, 2 do. en 1 kt. slendangs, 11 balen en 2 kn. madapollams en 2 do. doeken.

Naar *Madura*, onder Ned. vlag.
7½ pic. jav. tabak, 57 do. koper, 4 koij. rijst, 3 pic. salpeter en 2 do. gambier.

[illegible] te BATAVIA.

NAAR	SCHEPEN	KAPITEIN	AGENTEN.
Rotterdam,	Bremer brik Albatros,	*Schelburg.*	*N. Cezard.*
Nederland,	Eng. schip Olijmpus,	*Coul.*	*Forestier en Co.*
Amsterdam,	Ned. „ Javaan,	*Meyer.*	*N. H. M.*
Benkoelen en Padang,	„ schoen. Orion,	[illegible]	gebr. *Eilbracht.*
Riouw en Sinkapoere,	„ „ Rembang,	*Clunis.*	*Miln, Haswell en Co.*
Over [illegible] maesing, naar Riouw,	Siam. wankang Tekhin,	*Sin I-Ogie.*	*Sin I Ogie.*
Amsterdam,	Ned. schip Zeemeeuw,	*Claus.*	*N. H. M.*
China,	Amer. bark Tartar,	*Nichols.*	*Paine, Stricker en Co.*
Padang,	Ned. „ Biora,	*Lunch.*	*Miln, Haswell en Co.*

—Ter 's Lands-Drukkerij kan worden ingeteekend op het volgende werk.

RUMPHIA,

SIVE

COMMENTATIONES BOTANICAE

IMPRIMIS DE PLANTIS INDIAE ORIENTALIS,

[illegible]

IN LIBRIS

RHEEDII, RUMPHII, ROXBURGHII, WALLICHII,

ALIORUMQUE, RECENSENTUR

AUCTORE C. L, BLUME

[illegible]

RUMPHIO.

En wel op de volgende voorwaarden:

De [illegible] uitmaken, welke uit [illegible] in het licht zullen komen, bestaan zullen. De teekeningen zijn [illegible] zelve vervaardigd door LATOUR, ARCKENHAUSEN en andere uitstekende kunstenaars, terwijl men de meesterhand van den heer J. DECAISNE in het meerendeel der analysen zal erkennen, waarmede deze verdienstelijke kruidkundige zich wel heeft gelieven te belasten. De uitgever zal niets verzuimen, opdat de uitvoering aan de oorspronkelijke teekeningen beantwoorden moge.

Elke Aflevering zal bestaan uit 3 of 4 vellen druks, met een' nieuwen letter op hetzelfde papier als de *Flora Javae* gedrukt, en uit 10 steendrukplaten van dezelfde grootte, waarvan het meerendeel met bijzondere zorg gekleurd door den heer SIVEREYNS.

De prijs van elke Aflevering is voor de inteekenaars bepaald op *vijf gulden vijftig cents* Ned. Ct.

Zoodra de vierde Aflevering verschenen is, zal de inteekening onherroepelijk gesloten en de prijs van elke Aflevering op *zeven gulden* vastgesteld blijven.

Geene der Afleveringen is afzonderlijk te bekomen.

C. G. SULPKE,
Boekhandelaar te Amsterdam

PRIJS-COURANT TE BATAVIA.

INVOER.

ARTIKELEN.	Per	*Van*		*Tot*		*Aanmerkingen.*
Ankers,	pikol	*f* 25	—	*f* 30	—	
[illegible]		[illegible]		[illegible]		
Bier, (zwaar en ligt holl.	1 pijp	30	—	35	—	
——, (Eng. Pale Ale)	oxh.	85	—	90	—	
Blik,	kistje	22	—	24	—	
Boter,	℔	10	—	11	—	
[illegible]messen,	100dz.	85	—	——	—	
Brandewijn, (cognac).	douz.	10	—	12	—	
Doek, (zeil)	rol.	30	—	35	—	
Draad, (goud)	pond.	50	—	55	—	
——, (zilver)	»	40	—	42	—	
——, (koper)	pikol	115	—	125	—	
Goeniezakken,	100 st.	25	—	28	—	
Genever	keld.	7	50	——	—	*In Consumptie.*
Hammen,	stuk	5	—	7	—	
Kaarsen, (spermaceti)	kistje	25	—	28	—	
Kazen, ([illegible])	[illegible]	[illegible]		4	50	
——, (komijne)	»					
Koperblad,	pikol	90	—	100	—	
Kurkenproppen,	1,000	7	—	9	—	
Lood, (plat)	pikol	22	—	24	—	
——, (blok)	»	10	—	11	—	
Meel, (Amerikaansch)	vat.	20	—	23	—	
Olie, (lijn)	pul	6	—	7	—	
Opium, (Bengaalsche)	kist	1650	—	1750	—	
——, (Levantsche).	»	1450	—	1500	—	
Papier, (propatria)	riem	6	—	7	—	
——, (post)	»	——	—	——	—	
Staal, (Zweedsch)	pikol	12	50	13	50	
Selterwater,	mand.	22	—	——	—	*Per mand van 50 kruiken.*
Spijkers,	pikol	20	—	25	—	
Tabak, (Chin.)	»	55	—	65	—	
T[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]		
Teer, ([illegible])						
Touwwerk,	pikol	22	—	30	—	
Wijn, (roode per kist)	50 fl.	18	—	20	—	
——, (idem)	oxh.	——	—	——	—	
——, (madera)	pijp	——	—	——	—	
——, (rhijn)	douz.	——	—	——	—	
Yzer, (Engelsch)	pikol	[illegible]		6	50	
——, (hoepel)	»	[illegible]		8	50	
——, (plaat)	»	——		——		
——, (Zweedsch)	»	11	—	11	50	

UITVOER.

ARTIKELEN.	Per	*Van*		*Tot*		*Aanmerkingen.*
Arak, 1ste soort	legg.	*f* 90	—	——	—	*Veel vraag en weinig voorraad.*
[illegible]		[illegible]				
[illegible]						
Kamfer,	tobbe	——	—	——	—	*Zie Gouv. veiling.*
Kurkuma,	pikol	4	50	5	—	
Foelie, 1ste soort	»	350	—	375	—	
Gambier,	»	16	—	16	50	*In consumtie.*
Katoen, ruwe (Balin.)	»	7	25	——	—	
——, (Palemb.)	»	[illegible]		——		
Olie, (Jav. klapper)	»	[illegible]		[illegible]		
——, (Jav. katjang)	»	[illegible]		[illegible]		
——, (kajoepoetie)	douz.	30	—	——	—	
Gom, (Benzoin)	pikol	90	—	100	—	
——, (idem) inferieur.	»	40	—	50	—	
Huiden, (buffel)	100 st.	150	—	160	—	
——, (koe)	»	225	—	230	—	
Indigo,	pond.	2	—	3	—	
Koffij, (Java)	pikol	——	—	——	—	*Geene in particuliere handen.*
——, (Padang)	»	27	—	——	—	
Koper, (Japansch)	»	——	—	——	—	
Nagelen,	»	65	—	70	—	
Notenmuscaat,	»	350	—	——	—	
Peper, (zwarte)	»	15	50	16	50	
——, (lange)	»	8	50	9	—	
——, (staart)	»	[illegible]		[illegible]		
Rijst, ([illegible])	[illegible]	[illegible]		[illegible]		
——, (witte)	[illegible]	[illegible]		[illegible]		
Sago, (bruine)	pikol	[illegible]		——		
Sandelhout,	»	25	—	27	—	
Sapanhout, (Bima's)	»	7	—	——	—	
——, (Java)	»	3	—	4	—	
Schildpad,	»	2000	—	2400	—	
Stofgoud,	reaal	32	—	35	—	
Suiker, 1ste soort	pikol	16	50	17	50	*Nominaal, geen* [illegible]
——, [illegible]	»	[illegible]	—	15	—	
Tabak, (Javasche) 1srt.	kodie	480	—	500	—	
——, (idem) 2srt.	»	410	—	420	—	
Tin, (Banka's)	pikol	45	—	45	50	
Vogelnestjes,	»	——		——		
——,	»	——		——		
——,	»	——		——		
Was, (Timor)	»	85	—	[illegible]	—	
——, (Japansche)	»	——	—	——	—	
Zijde, (Ruwe) 1ste srt.	kodie	[illegible]	—	1000	—	
——, (idem) 2de id.	»					
——, (idem) 3de id.	»					

Te BATAVIA TER LANDS-DRUKKERIJ.